

al komt zijdelings ook wel de situatie te Brussel ter sprake.

Daarnaast wordt – in deze materie haast onvermijdelijk – ook gehandeld over de bevoegdheidsverdeling tussen de federale Staat en de Gemeenschappen inzake jeugdbescherming, alsook over de adoptiebemiddeling, het kinderrechtencommissariaat en de rechtsplegingsregels in burgerlijke zaken voor de jeugdrechtsbank. De fragmentaire behandeling van het burgerrechtelijke onderdeel van het jeugdrecht valt te verklaren vanuit het gegeven dat het grootste deel van die materie wordt behandeld in het *Compendium van het Personen- en Familierecht* (Leuven, Acco, 1996) van de hand van dezelfde auteur.

De publicatie biedt een duidelijk, goed gestructureerd en vlot geschreven overzicht van de hoofdlijnen van het jeugdbeschermingsrecht zoals dat thans geldt op federaal niveau en in de Vlaamse Gemeenschap en is een welgekomen vervanger van vroeger verschenen inleidingen die omwille van de snelle evolutie van het jeugdbeschermingsrecht de voorbije twintig jaren, grotendeels achterhaald waren geworden.

Jan SMETS

Internationaal en Europees strafrecht en mensenrechten

1. Regelgeving

1.1. ALGEMEEN INTERNATIONAAL STRAFRECHT

De Regering legde ter instemming van de Senaat volgende internationale instrumenten voor:

- op 9 oktober 1998: het Internationaal Verdrag tegen het nemen van gijzelaars (New York, 17 december 1979)

Dit VN-Verdrag, ondertekend door België op 3 januari 1980 en inwerkinggetreden op 3 juni 1983, is één van de zeven instrumenten waarmee de internationale gemeenschap zich poogt te beveiligen tegen het internationaal terrorisme. Het beschermt die slachtoffers van gijzelingen met een

buitenlands component (art. 13) op wie noch het internationaal humanitair recht der gewapende conflicten (art. 12), noch de conventies ter bestrijding van vliegtuigkaping toepasselijk zijn en die evenmin genieten van enig internationaal *c.q.* diplomatiek statuut.

Het Verdrag legt zeer uiteenlopende verplichtingen op die al dan niet een aanpassing van het interne recht vereisen. Wat het straf(proces)recht betreft (art. 1, 2 en 4), lijkt de interne wetgeving – meer bepaald de artikelen 347bis, 51-52, 67, 322 en volgende van het Strafwetboek, de Wet van 25 maart 1891 houdende de bestraffing van de aanzetting tot het plegen van misdaden of wanbedrijven, alsook de Voorlopige Hechteniswet – er aan te voldoen. Ook de Uitleveringswet van 15 maart 1874 hoeft niet gewijzigd te worden. Artikel 9, eerste lid, (b), (ii) van het Verdrag sluit nochtans uitlevering uit indien geen contact kan plaatsvinden tussen de opgeëiste persoon en de bevoegde autoriteiten van de Staat die gerechtigd is rechten van bescherming uit te oefenen. Alhoewel hier een ruimere versie van de zgn. humanitaire clausule voorligt dan die vervat in artikel 2bis van de Uitleveringswet, is een wetswijziging evenwel, volgens de Regering, niet nodig: uitlevering is naar Belgisch recht steeds een mogelijkheid en nooit een verplichting. Overigens stelt artikel 9, tweede lid dat alle uitleveringsverdragen tussen de Partijen van rechtswege gewijzigd worden indien zij ter zake onverenigbaar zijn met het voorschrift van het eerste lid. België kan derhalve uitlevering rechtstreeks op basis van het Verdrag zelf weigeren.

Het Belgisch strafmachtsrecht moet wel worden aangepast. Indien de toepassing van het actief personaliteitsbeginsel op apatriden, die gewoonlijk op het grondgebied verblijven, weliswaar afhangt van de goodwill van de Verdragspartijen (art. 5, eerste lid, b) en dus niet noodzakelijkerwijze een wetswijziging vergt, dringt zich daarentegen een herformulering op van de beginselen van de staatsbescherming (art. 5, eerste lid, c) en van de universaliteit der vervolgingen (art. 5, eerste lid, d). De Belgische rechter dient inderdaad kennis te kunnen nemen, enerzijds, van gijzelingen gepleegd om de Belgische Staat te dwingen een bepaalde handeling te stellen of zich daarvan te onthouden en, anderzijds, van verdragsdelicten waarvan de vermoedelijke dader op Belgisch grondgebied gevonden wordt zonder dat België hem aan de territoriaal bevoegde Staat uitlevert. De Regering neemt zich voor in de artikelen 12 en 12bis van de Voorlopige Titel van het Wet-

boek van Strafvordering de vereiste verruimingen in te voeren.

Op de grens tussen uitleveringsrecht en strafmachtsrecht is de verplichting '*aut dedere, aut iudicare*' te situeren (art. 8). Zij is, volgens de Memorie van Toelichting, volledig conform het Belgisch recht. Wel wordt onderstreept dat bij niet-uitlevering voor België slechts één verplichting geldt, nl. het voorleggen van de zaak aan het openbaar ministerie dat bij uitsluiting bevoegd is om de opportuniteit der vervolgingen te beoordelen.

Ten slotte verbinden de Partijen er zich toe beschermingsmaatregelen te nemen t.o.v. de gijzelaars (art. 3): zij vereisen geen interne uitvoeringsmaatregelen (*Parl. St.*, Senaat, 1997-98, nr. 1-1110/1-3).

F. THOMAS

- de Overeenkomst tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen inzake de toepassing van het beginsel '*ne bis in idem*' (Brussel, 25 mei 1987)

De ratificatie door België van deze Overeenkomst zal slechts van belang kunnen zijn in een beperkt aantal gevallen. De *ne bis in idem*-waarborgen die zijn opgenomen in de Overeenkomst van 25 mei 1987 zijn immers letterlijk overgenomen in de artikelen 54 tot 58 van de Schengenuitvoeringsovereenkomst van 19 juni 1990. En aangezien het Schengen-*acquis* wordt opgenomen in de Europese Unie en mogelijk het onderscheid tussen de Schengenstaten en deze van de Europese Unie verder kan vervagen, is de implicatie van de ratificatie van de Overeenkomst van 1987 eerder beperkt. Daar komt nog bij dat zeker niet alle EU-lidstaten deze Overeenkomst hebben geratificeerd. België doet er dan ook goed aan gebruik te maken van de mogelijkheid in artikel 6.3 om de Overeenkomst alvast toe te passen in de bilaterale verhouding met andere lidstaten die (in de zin van art. 6.3) eveneens verklaard hebben de Overeenkomst vervroegd te willen toepassen.

T. VANDER BEKEN EN G. VERMEULEN

- het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing (New York, 10 december 1984)

Dit VN-Verdrag werd ondertekend door België op 4 februari 1985 en is inwerkinggetreden op 26 juni 1987. Het strekt ertoe het verbod van foltering en vergelijkbare praktijken, vervat in vroegere VN-instrumenten – o.m. in artikel 7 van het Internationaal Pact inzake burgerlijke en politieke rechten van 1966 – te preciseren en de naleving ervan door middel van een strafrechtelijke aanpak van het fenomeen op afdoende wijze te verzeke- ren.

Het corpus van het Verdrag bestaat uit twee delen. Het eerste deel formuleert, benevens de definitie van foltering (art. 1) waarnaar de rechtbanken rechtstreeks kunnen verwijzen (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-1296/1, 3), de positieve en negatieve verplichtingen die de Partijen moeten vervullen om de beteugeling van de verdragsdelicten te bewerken (art. 2-16).

Op het vlak van het materieel strafrecht sluit het Verdrag, conform het huidige oorlogsstrafrecht, de rechtvaardigingsgronden uit van 'uitzonderlijke omstandigheid' zowel in oorlogstijd en bij oorlogsdreiging als n.a.v. binnenlandse politieke onrust, en van bevel van de meerdere c.q. de overheid (art. 2, tweede en derde lid). Bovendien legt het de strafbaarstelling op van alle vormen van foltering, m.i.v. de poging ertoe en de deelname eraan (art. 4, eerste lid). De straffen dienen 'passend' te zijn, rekening houdend met de zwaarwichtigheid van de verdragsdelicten (art. 4, tweede lid), die overigens van rechtswege als uitleveringsdelicten gelden (art. 8). De Regering is de mening toegedaan dat artikel 4 tot een aanpassing moet leiden van het Strafwetboek, waarvan de artikelen 438, 347*bis* en 398 te restrictief lijken wat de strafmaat betreft (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-1296/1, 4). De Raad van State, van zijn kant, wijst op de noodzaak hierbij een strikt tijdschema te eerbiedigen, gelet op de verplichting ter zake verslag uit te brengen t.o.v. de Secretaris-Generaal van de VN en dit binnen het jaar van de inwerkingtreding van het Verdrag voor België (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-1296/1, 24).

Ook op het uitleveringsrecht heeft het Verdrag een weerslag, vermits artikel 3 ervan deze rechtshulpmodaliteit verbiedt t.a.v. opgeëiste personen die in de verzoekende Staat mogelijk aan foltering worden onderworpen. Volgens de Regering zou dit risico verplichten de actualisering door te voeren van de bilaterale uitleveringsverdragen met Honduras, Liberia, Pakistan en Swaziland, alle Staten die vooralsnog geen Partij zijn bij voormeld VN-Pact inzake burgerlijke en politieke

rechten (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-1296/1, 4).

Ten slotte dient het strafmachtsrecht, m.n. de artikelen 6 en volgende van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, te worden verruimd conform artikel 5 van het Verdrag, ten einde de universaliteit der vervolgingen mogelijk te maken en vorm te geven aan de verplichting '*aut dedere, aut iudicare*' (art. 7). De Memorie van Toelichting verschaft geen nadere uitleg over de concretisering van deze operaties (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-1296/1, 5).

Het tweede deel van het Verdrag richt een Comité tegen foltering op (art. 17-24) dat, hoofdzakelijk via een rapportagesysteem, moet toezien op de naleving van het instrument. België zal, bij de artikelen 21, eerste lid en 22, eerste lid, verklaren de bevoegdheid van dit Comité te erkennen wat de statenklachten én de individuele klachten over de schendingen van het Verdrag betreft (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-1296/1, 8). Indien het Comité uit betrouwbare inlichtingen afleidt dat foltering systematisch toegepast wordt op het grondgebied van een Verdragspartij, dan kan het Comité zich, mits toestemming van die Partij, ter plaatse van de toestand vergewissen (art. 20). Op dit laatste punt verschilt het VN-Verdrag enigszins van zijn tegenhanger, in 1987 uitgewerkt binnen de Raad van Europa. Dit instrument strekt inderdaad in de eerste plaats tot preventie van o.m. foltering. Hiertoe laat het, naast periodieke bezoeken, ook '*ad hoc fact-finding*' toe, waarvan de betrokken Staat alleen in kennis moet gesteld worden (art. 7-8).

Niet zonder belang zijn ten slotte diverse bepalingen over de rechten van de slachtoffers (art. 14), de bewijskracht van verklaringen door foltering afgedwongen (art. 15) en de verscherpte strafrechtelijke aansprakelijkheid, in hoofde van overheidsvertegenwoordigers in ruime zin, die hetzij zelf wrede, onmenselijke of ontorende handelingen stellen of straffen opleggen, hetzij ermee instemmen *c.q.* ze dulden (art. 16). De bekrachtiging van beide Verdragen, alhoewel (uiterst) laattijdig, verdient een gunstig onthaal. De techniek die de Memorie van Toelichting beschrijft om inzonderheid het Belgisch strafmachtsrecht aan de conventionele verplichtingen aan te passen doet evenwel de vraag rijzen naar de verdere elasticiteit van de Voorlopige Titel van het Wetboek van Strafvordering!

F. THOMAS

- het Verdrag inzake de bestrijding van corruptie van buitenlandse ambtenaren in internationale zakelijke transacties (Parijs, 17 december 1997)

Corruptie wordt beschouwd als een belangrijke hindernis voor de ontwikkeling van de economie. In het kader van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) kreeg de materie dan ook een bijzondere aandacht, hetgeen uiteindelijk leidde tot de afsluiting van een Verdrag inzake de bestrijding van omkoping van buitenlandse ambtenaren bij internationale zakelijke transacties op 17 december 1997 te Parijs.

Artikel 4 van dit Verdrag bepaalt dat elke verdragspartij de noodzakelijke maatregelen moet nemen om rechtsmacht te vestigen ten aanzien van omkoping van een buitenlandse ambtenaar wanneer het strafbaar feit geheel of gedeeltelijk op haar grondgebied is gepleegd of ten aanzien van omkoping van vreemde ambtenaren door de eigen onderdanen. Tevens wordt bepaald dat de verdragspartijen elkaar dienen te consulteren bij samenloop van rechtsmacht tussen verschillende staten opdat het misdrijf in de meest geschikte staat zou kunnen worden vervolgd.

Met de invoering van een nieuw artikel 10*quater* van de Voorlopige Titel van het Wetboek van Strafvordering door de Wet van 10 februari 1999 betreffende de bestraffing van de corruptie (*B.S.*, 23 maart 1999) heeft België reeds ruim aan deze verplichting voldaan. Het nieuwe artikel creëert immers extra-territoriale bevoegdheid voor België voor de meest diverse gevallen van corruptie (Belgische ambtenaren, Europese ambtenaren, niet-Europese internationale ambtenaren, buitenlandse ambtenaren van EU-staten, buitenlandse ambtenaren van andere dan EU-staten).

T. VANDER BEKEN EN G. VERMEULEN

1.2. OORLOGSSTRAFRECHT

- de Wet van 10 februari 1999 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (*B.S.*, 23 maart 1999)

Onderhavige wet is ontstaan uit een wetsvoorstel 'betreffende de bestraffing van genocide krachtens het Internationaal Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide van 9 december 1948', door België goedgekeurd door de wet van 26 juni 1951 (*Parl. St.*, Senaat, 1997-98, nr. 1-

749/1, 1). Het werd op 16 oktober 1997 ingediend door de toenmalige PRL-FDF-Senaatsfractie en was bedoeld als een reactie op de (vermeende?) laksheid van de Regering t.o.v. de vermoedelijke daders van de rassenmoord op de Rwandese Tutsi's, die zich op Belgisch grondgebied zouden bevinden. Het streefde derhalve een beperkt doel na, nl. de daadwerkelijke implementatie van het VN-Genocideverdrag door de integratie, in het interne recht, van de specifieke incriminatie 'genocide' m.i.v. de erop toepasselijke straf – levenslange opsluiting –, conform de verdragsrechtelijke omschrijving van dit internationaal delict en van de ermee gelijkgestelde (deelnemings)handelingen. Voor het overige inspireerde het voorstel zich rechtstreeks op de Wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van de ernstige inbreuken op de internationale verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en de aanvullende protocollen I en II bij die Verdragen, van 8 juni 1977: de bepalingen over de rechtvaardigingsgronden (art. 5), de toepasselijkheid van Boek I van het Strafwetboek (art. 4), de universele bevoegdheid van de Belgische rechtscolleges (art. 7) en de niet-verjaring van strafvordering en strafuitvoering (art. 8) waren er nagenoeg letterlijk aan ontleend.

Tijdens de besprekingen in de Senaatscommissie, tussen maart en december 1998, heeft de Minister van Justitie de punten van overeenkomst tussen het voorstel en de Wet van 16 juni 1993 onderstreept en gesuggereerd alle schendingen van het internationaal humanitair recht, d.m.v. een amendement, in voormelde wet op te nemen. Deze laatste zou tevens worden aangepast aan bepaalde recentere trends in het internationaal strafrecht, inmiddels positiefrechtelijk verwoord in het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof (Rome, 17 juli 1998). Volgens de minister zouden hierdoor zowel het wetsvoorstel zelf als de kwaliteit van de wetgevingstechniek gebaat worden (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-749/3, 7 en 12-13).

De amendementen van de Regering, waarmee de indieners van het voorstel trouwens instemden, leidden tot ingrijpende wijzigingen van de oorspronkelijke tekst. In de eerste plaats wordt het opschrift van de Wet van 16 juni 1993 gewijzigd in '... de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht', opdat een latere verruiming *ratione materiae* ervan zonder meer mogelijk zou worden en opdat de band met het Geneefse recht, dat de term 'inbreuken' hanteert, zou versoepelen. Benevens genocide, wordt

ook de incriminatie 'misdaad tegen de mensheid' ingevoerd om de bevoegdheid van de Belgische rechtscolleges ter zake te vestigen, hetgeen onontbeerlijk lijkt gezien de bij uitsluiting subsidiaire bevoegdheid van het Internationaal Strafgerechtshof. De opneming van beide strafbaarstellingen brengt het principe van de niet-retroactiviteit van de strafwet niet in het gedrang, maar bevestigt alleen het bestaande internationaal recht (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-749/3, 18 -20).

Ten slotte wordt, conform artikel 27 van het Statuut van voormeld Hof, gesteld dat de immuniteit, verbonden aan een officiële hoedanigheid, de toepassing van de wet niet belet (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1-749/3, 13-21). Voor het overige worden de straffen, waarmee de Wet van 16 juni 1993 dreigde, aangepast in functie van de afschaffing van de doodstraf, doorgevoerd door de Wet van 10 juli 1996.

Zowel het parlementair initiatief als de bijsturing ervan door de Regering vallen toe te juichen. Zij verschaffen aan België een efficiënt instrumentarium ter beteugeling van de meest hatelijke vormen van hedendaagse georganiseerde criminaliteit.

F. THOMAS

1.3. RECHTEN VAN DE MENS

- de Wet van 27 november 1996 houdende instemming met het Protocol nr. 11 bij het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, betreffende herstructurering van het controlemechanisme ingesteld door dat Verdrag, en Bijlage, gedaan te Straatsburg, op 11 mei 1994 (*B.S.*, 7 april 1997)

Nu op 31 oktober 1999 de Commissie voor de Rechten van de Mens definitief zal ophouden te bestaan, lijkt het opportuun bondig te herinneren aan de invoering, in het E.V.R.M., van nieuwe controlemechanismen.

Tot 1 november 1998 werd op de naleving van het E.V.R.M. toezicht gehouden door drie organen:

- de Commissie, die de verzoekschriften op hun ontvankelijkheid testte en, in voorkomend geval, een 'fact-finding' c.q. adviserende bevoegdheid uitoefende;
- het Hof dat zich in een bindend arrest uitsprak over, door de Commissie of door een Ver-

dragspartij voorgelegde, vermeende schendingen van het Verdrag;

- het Comité van Ministers van de Raad van Europa dat een mogelijk politieke beslissing nam in dossiers die, om uiteenlopende redenen, naar het Hof niet werden verwezen.

Sinds de tachtiger jaren bleek dit complexe systeem niet alleen weinig aangepast aan het steeds groter aantal individuele klachten, maar werd het bovendien bekritiseerd omwille van de verstengeling tussen administratieve, gerechtelijke en zelfs politieke beslissingen. Nadat tot de herstructurering ervan principieel werd beslist in november 1991, volgden de hervormingsvoorstellen elkaar op. Uiteindelijk gaf het Comité van Ministers, op 28 mei 1993, aan het Comité Directeur des Droits de l'Homme een gelegenheidsmandaat om een - elfde - protocol bij het E.V.R.M. op te stellen. Na raadpleging van de Commissie en het Hof voor de Rechten van de Mens, alsook van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa, werd de tekst ervan op 11 mei 1994 ter ondertekening voorgelegd aan de 40 Leden van de intergouvernementele organisatie. Het Protocol nr. 11 is, krachtens zijn artikel 4, in werking getreden op 1 november 1998, m.a.w. één jaar na de neerlegging van de laatste bekrachtigingsoorkonde (*Parl. St.*, Senaat, 1995-96, nr. 1-360/1, 1-6).

Het nieuwe controlesysteem vertoont volgende kenmerken:

- de vervanging van de vroegere Commissie en het vroegere Hof door één, permanent zetelend Hof, op dit ogenblik bestaand uit 41 rechters en ingedeeld in comités belast met het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het verzoekschrift, in kamers en in één Grote Kamer. Deze laatste is bevoegd om een einduitspraak te vellen over het arrest van een kamer op vraag van een partij, die een ernstig probleem opwerpt hetzij van algemeen belang, hetzij m.b.t. de interpretatie of toepassing van het E.V.R.M. en de Protocollen. Ook de adviserende bevoegdheid behoort haar toe;

- de verplichte i.p.v. facultatieve bevoegdheid van het Hof: de volledige aanvaarding, in hoofde van de Staten, van het conventioneel controlemechanisme wordt immers beschouwd als de feitelijke voorwaarde voor de toetreding tot de Raad van Europa;

- de herleiding van de vroegere bevoegdheden van het Comité van Ministers tot het toezicht op de tenuitvoerlegging der arresten van het Hof en tot de follow-up ervan t.o.v. die Staten waaraan

een veroordeling specifieke of algemene verplichtingen oplegt.

F. THOMAS

1.4. OVERBRENGING VAN GEVONNISTE PERSONEN

- de wet van 17 maart 1999 houdende instemming met de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko inzake bijstand aan gedetineerde personen en overbrenging van gevonnisse personen, ondertekend te Brussel op 7 juli 1997 (*B.S.*, 6 juli 1999)

Op 1 juni 1999, twee jaar na ondertekening ervan, is uiteindelijk de bilaterale overeenkomst met Marokko inzake bijstand aan en overbrenging van gevonnisse personen in werking getreden. Zoals de titel reeds aangeeft, omvat de Overeenkomst twee delen.

Het eerste luik betreft de bijstand aan gedetineerden. In artikel 1 verbinden beide staten zich ertoe de bevoegde consul van de andere staat te verwittigen wanneer een onderdaan van deze andere staat aangehouden of gedetineerd is op zijn grondgebied. Dit moet gebeuren binnen de zes dagen na de aanhouding en indien de betrokkene zich hiertegen niet uitdrukkelijk verzet. Onder dezelfde voorwaarde heeft de consul van de andere staat het recht de aangehouden of gedetineerde onderdanen van zijn land te bezoeken. Dit moet gebeuren binnen de acht dagen. Nog in het kader van de bijstand aan gedetineerden, hebben beide staten in artikel 2 de verplichting op zich genomen ernaar te streven om elke onderdaan van de andere staat die een onopzettelijk misdrijf heeft gepleegd in vrijheid te stellen mits betaling van een borg of mits een ondertoezichtstelling.

Het tweede luik betreft de eigenlijke overbrenging van gedetineerden.

De Overeenkomst schept, anders dan het Raad van Europa-Verdrag van 21 maart 1983 inzake de overbrenging van gevonnisse personen - dat ter zake zowat als het Europese gemeenrecht geldt - een principiële verplichting voor beide staten om gevolg te geven aan een verzoek tot overbrenging dat aan de in de Overeenkomst bepaalde voorwaarden voldoet. Weliswaar vermeldt artikel 5, onder e) als een van de voorwaarden nog dat beide staten het over de overbrenging eens moeten zijn, uit de artikelen 6 en 7 blijkt duidelijk dat de weigering van de overbrenging nog slechts in een

limitatief aantal gevallen mogelijk is. Artikel 6 bepaalt een aantal imperatieve excepties, terwijl artikel 7 de ruimte creëert voor een facultatieve weigering van de overbrenging in een welomschreven aantal gevallen, o.m. ter vrijwaring van het *ne bis in idem*-principe. Zo kan de overbrenging o.m. worden geweigerd wanneer de veroordeling die aan het verzoek ten grondslag ligt, gegrond is op feiten die in de staat van tenuitvoerlegging reeds definitief zijn berecht of er het voorwerp uitmaken van vervolgingen, of wanneer die staat m.b.t. de feiten in kwestie een sepotbeslissing of beslissing tot buitenvervolgving heeft genomen. Ook een omgekeerde *ne bis in idem*-bescherming is in de Overeenkomst ingeschreven: artikel 14, § 1 staat eraan in de weg dat een in toepassing van de Overeenkomst overgebrachte persoon in de staat van tenuitvoerlegging nog opnieuw zou worden gevonnist of veroordeeld op grond van de feiten die in de staat van veroordeling tot de initiële veroordeling aanleiding hebben gegeven.

Anders dan het Verdrag van 21 maart 1983, dat een 6-maandengrens hanteert, is de overbrenging in principe slechts mogelijk indien nog ten minste één jaar van de straf moet worden ondergaan.

Zoals in het Verdrag van 21 maart 1983, is de instemming van de betrokken gedetineerde een basisvereiste. Afwijkend echter is dat de instemming met de overbrenging tevens impliceert dat de betrokkene in de staat van tenuitvoerlegging bijkomend kan worden vervolgd en veroordeeld voor andere feiten dan die welke aanleiding hebben gegeven tot de initiële veroordeling. Van een specialiteitsregel is m.a.w. geen sprake.

De Overeenkomst is ook van toepassing op de tenuitvoerlegging van veroordelingen die vóór de inwerkingtreding ervan zijn uitgesproken.

Opmerkelijk is tenslotte dat in het kader van een aan de gang zijnde overbrengingsprocedure en in afwachting van een definitieve beslissing, de staten omwille van belangrijke humanitaire redenen, zoals de gezondheid van de betrokkene of zijn familie, diens tijdelijke overbrenging kunnen toestaan.

G. VERMEULEN EN T. VANDER BEKEN

1.5. UITLEVERING

- de Wet van 14 januari 1999 houdende wijziging van [...] de artikelen 3 en 5 van de wet van 15 maart 1874 op de uitlevering (*B.S.*, 26 februari 1999)

Artikel 3 van de Uitleveringswet wordt aangepast om tegemoet te komen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de zgn. Telefaxovereenkomst (Overeenkomst tussen de Lid-Staten van de EG betreffende de vereenvoudiging en de modernisering van de wijze van toezending van uitleveringsverzoeken, ondertekend te Donostia/San Sebastian op 26 mei 1989), goedgekeurd bij Wet van 22 april 1997 (*B.S.*, 22 november 1997) en geratificeerd op 12 juni 1997 (zie rubriek internationaal strafrecht, nr. 1998-3). Deze wijziging loopt ook vooruit op de eventuele ratificatie en inwerkingtreding van de nieuwe EU-uitleveringsovereenkomst van 27 september 1996, dat in artikel 13 de bepalingen van de Telefaxovereenkomst overneemt.

Concreet wordt tussen het tweede en het derde lid een bijkomend lid ingevoegd, waardoor de stukken ter staving van het uitleveringsverzoek per telefax mogen worden overgelegd telkens wanneer een internationale overeenkomst daar uitdrukkelijk in voorziet en overeenkomstig de daarin vastgelegde voorwaarden voor echtverklaring.

In artikel 5 van de Uitleveringswet wordt de traditionele 3-wekentermijn van de periode van voorlopige aanhouding verlengd tot veertig dagen, termijn die ook wordt gehanteerd in het Europees Uitleveringsverdrag van 13 december 1957, dat voor twee jaar door België werd geratificeerd.

G. VERMEULEN EN T. VANDER BEKEN

2. Literatuur

DAVID, E., *Principes de droit des conflits armés*, Brussel, Bruylant, 1999 (2e uitgave), 860 p.

Deze 'précis', waarvan de eerste uitgave bekroond werd door de 'Prix de la paix' en door de 'Prix Paul Reuter 1994', biedt in de eerste plaats een overzicht van de verplichtingen die oorlogvoerende Staten moeten naleven tijdens het voeren van militaire operaties, meer bepaald wat de keuze der wapens en methoden van oorlogvoering betreft (recht van Den Haag), en van de beveiligings-